

دارم دره :- آئونه لری بو

نسخه ایله یعنی ۹ نجی جلدک ختامیله

بتمکده اولان آئونه لریمزک وقت کچیر.

مکسزین آئونه لری یگیلتمه لری رجایلدوز.

تورک یوردی

ناشری : تورک یوردی

مدیری : آق جوره اوغلی یوسف

۱۳۳۱ صای ۲۶ ۲۰ شباط ۱۳۳۱ میل ۵ جلد ۹ صای ۱۰۴

۱۸۴ نجی صحیفه ده نجی سطرده (یز کشدیمیزی) دنی سکره (کندیمیزی) فضله،
 عین صحیفه ده ۲۰ نجی سطرده (ایتمه لیدر) سوزی (ایتمه یور)،
 ۱۸۶ صحیفه ده ده نجی سطرده (منعتدن) سوزی (منعتدن)،
 عین صحیفه ده ۱۰ نجی سطر (ژافولی) سوزی (ژافولی)،
 کینه عینی صحیفه ده ۱۰ نجی سطرده (چوخلک) سوزی (چوخلک) و (تدقیق) سوزی
 (توفیق) و ۲۱ سطرده (چیرت) سوزی (چیرت)، ۲۳ سطرده (اوی) سوزی (اوی)،
 و ۷۴ سطرده (تربیه) کله سی (تربیه سی)،
 ۱۸۷ نجی صحیفه ۲ سطرده (حند) سوزی (مکتبه)، و سطرده (اون سنه) کله سی
 (اون سنه)،
 و صوک سطرده یوقاری سطرده (لوئسون) سوزی (بوئسون) اولق لازم کلیر،
 «تورک یوزدی»

دیلیمز

تورک دیلی اوزرنده تتبع و تحقیق (۱)

فیضی تورکک جریانی کیتدکجه کیشله مکده و درینلشمکده در. بو اوغورده
 کی چالیشمه لریک ملیت اساسی تشکیل ایدمک مساعی شعبه لرینک همان
 هپسنه سرایت ایتکده اولدیفی و هر شعبه سنده آرزوق تخصه مالک بعض
 آدملرده بولمغه باشلادیفی کوروپورز. بوراده ملی اجتماعات، ملی تاریخ، ملی
 ادبیات تاریخی، ملی اقتصادیات، ملی معماری کی شعبه لریک هر برنده یکی
 یکی تخصه چالیشان برچوق آدملریمیزی ذکر ایدمیلیرز. ملی اجتماعاتمزه
 اویغون بر اصلاحات دینه نلکده هنوز باشلامقده اولدیفی جنوبده ایله شمالده موسی
 جارالله، رضا الدین بن فخر الدین، ضیاء الدین الکمالی کی اسلام مجموعه سی، اطرافه
 طوبلانان بر چوق ذوات کی الهیات و دینیات متخصصلریمزک آتارندن
 آکلا یورز.

ملیت اساسلرینک الیمتی اولدیفی ادعا ایدیله بیلن، «دیل» مسئله سنده ایسه
 تتبع و تدقیقات تا احمد و فیک پاشا و شمس الدین سامی بک مرحوملر زمانلرنده

(۱) بوراده مقصدیمز عمومی اولیوب، غایت خصوصی بر ساحه، ملیتی اولارق

توقناش

بایبلا تلماره منحصردر.

باشلامش ایدیهده ، بر شکل متعضو اکتساب ایدهرک میدان قونلشی «تورک درنکی» نك قورلمسی یتمی اولان ۱۳۲۷ سنه سیدر ، دیه ظن ایدیورز . اک چوق و قشیرنی بو اوغورده صرف ایتش اولان نجیب حاصم و محمد فؤاد رائف بکلر و ولد چلی اقدی کبی ذاتلر ، بو درنکک دیل مسئله لریله اک چوق اوغراشانلری ایدی . شمال تورکلرندهده شویللری متعاقب «شورا» مجموعه سی محرری رضاء الدین اقدی حضر تلی طرفندن «تیل یاریشی» [مسابقه لسانیه] ترتیب ایدیلهرک ، هنوز باشلامقده اولان بو جریان کیتدکجه عمومی بر شکل آلمغه باشلامشدی . واقعا بوتیل یاریشنه بک چوق آدم اشتراک ایتدی [۲] . ایشه شودیلجیلر سنقهدها بر چوق ذاتلرک قالمقده اولدیغی کوره رک ممنونیتمز دها زیاده آرتیور . بونلردن بریسی مساعیسی قارلریمزه طایتمق ایسته دیکمز «ع . آ . گاه ، بکدر . آ . گاه بک تورک دیلی ، بالخاصه عثمانلی تورکجه سی تدقیق و تتبع ایدهرک «تورکجه کله تشکیلی حقیقه بر چیغیر» آدیله کوزمل بر اثر وجوده کتیرمشلر . اثر ده علمی اصوللر آ ز چوق اهامل ایدیلش اولقله برابر چوق شایان دقت یکیلککلر واردر . تورک دیلینک «ییقلمه (طویلانمه) دیلر» [السنه ترکییه] زمره سندن اولمه سندن استفاده ایدوب اصل «جذر» لری «ادات» لر ایله ییقارق کله یالماسی خصوصنده قاعده و اصوللر بیان ایدیلش و یرلی یرنده اویغون مثاللری ده کوستریلشدر . چوق مساعی سوککنده وجوده کلن بو قیمتدار اثر ۸۰-۹۰ صحیفه لک بر کتاب شککنده در . مؤلفنک مساعده مخصوصه سیله کتابک بعض پارچه لرینی محترم قارلریمزه اقتباساً عرض ایدیورز :

باشمونیچ

بو صوک ییللارده عثمانلی تورکجه سنک ساده لشدیریمه سنه ایجه چالیشلادیغی کورولمکده در . بویولده کی چالیشمه لرک بویوک نتیجه لر ویره چکی بللی اولمغه

(۲) ممکن اولدیغی قادار یاننجی سوزلردن قانچق شرطیه یازیلان بر چوق حکایه ها می وادیر مقاله و شعرلردن عبارت اولان بویاریشک بویوک بر قسمی کتاب شککنده اورنیورغده باصیلشدر . «تیل یاریشی» اسملی بو کتات مقدمه سنده دیل دوزلنک خصوصنده کوره له ملاحظه لر و دیلیمزه خدمت ایدلره دائر کوزمل بر تاریخچه ده درج اولمشدر . بونتامش .

برابر، فکر نجه بو، یتشمز . برده اصل تورکجه کله‌ری هب برآرایه طوبیلامق کرکدر . بونک ایچون دیل ییلکیلرینی ییللرک تورکجه سویلین بوتون قصبه وکویلرده قوللانیلان کله‌لرک اصللرینی آریارق لغت کتسبته قویعه‌لری لازم ایسه‌ده ، او چوق وقت ایسته‌یه‌جکندن تورکجه ایله اوغراشان غزته‌ویا رساله‌لر طرفندن برمناسبتیه بو مقصد اعلان ایدیه‌رک دیلنی ییلن کیمسه‌لردن، موجود لغت کتسابلرنده اولمایان تورکجه کله‌لرک [نصل سویلندیکی دخی ییلدیریلک اوزره] اوغزته‌یه یازلسنی ایستلی وایجاب ایدرسه برآز پاره فدا ایدیه‌رک مناسب هدیه‌لرده ویرلیدر .

بو صورتله حرکتک بویوک نتیجه‌لر ویره‌جکته هیچ شبهه ایتمه‌مکده‌یم . چونکه طشرده برآز طولاشمقله اوکرندیکم بر قاج کله‌نک استانبولده هیچ اشیدلماش اولدیغنی آکلادیغ کبی موجود لغت کتسابلرنده بولامدم . نجیب حاصم بکک «تورک تاریخی» نلک ۱۹ نجی صحیفه‌سنده «اراضینک مراحل و نوعی بیانده السنه ائمه غبطه‌رسان اولاجق قدر اولان تورکجه » دیدیکی سوزلری . یاننده ایضاح ایدیلن « بارقات » کله‌سنی ، تورکجه کله‌لره بک چوق اهمیت ویرن شمس‌الدین سامی بک مرحوم ک « قاموس ترکی » سنده ییله بولامدم . حالبوکه بورنمزک دیننده ، یعنی استانبول بوغازینک قره‌دکیز قییسنده (کیلیوس جوارنده) بعض کیمسه‌لرک موسمنده آغریلری ایچون فومه کیرمک اوزره کیتدیگلری یرلره « بارقان » دینلیدیکنی عجباقاج استانبوللی تورک بیلور ؟ .. طرابلس غرب حوالیسنه دائر فرالسزجه غزته‌لرده اوقونان « dune » کله‌سی « متحرک قوم دالغه‌لری » کبی عبارله‌لره ترجمه اولندیغنی کبی صوک حرب مناسبتیه « دونکرک » طرفنده کی « dune » لر دخی برغزته طرفندن « قوم‌سال » دییه ترجمه اولمقده ایسه‌ده ، بوده مقصدی تمامیه آکلانمازا، بونک قارشیلنی « بارقان » کله‌سیدر . روزگارک تحریکیله باشقه باشقه یرلرده طوبیلانان ، بارقلانان قوم بیغینلرینه « بارقان دنیلمشدر . بوکله حقنده کی سوزی بوقادار اوزاتمقده کی مقصد بویله نه‌کوزل کله‌لر بولندیغنی حالده بزلرک ، باخصوص استانبوللیرک اراضیه دائر بیلدیکاری تورکجه کله طاغ، تبه، دره کبی بر قاج دانه‌دن عبارت اولدیغنی

سزدرمکدر . ایش بومرکز ده ایکن « اراضینک هر نوعی بیسانده السنه امه غبطه رسان اولاجق قدر زنکین اولان تورکجه بی بیلوب بیلیمه مه منر خصوصنده ادهاده بولمق فضلده . استانبوله بر قاج ساعتلق یرده سویلنیلن تورکجه یه داتر بر اورنهک کوستریم :

یولی شاشیرارق، راست کلدیکم بر کویلی یه یول سورمشم ، شویله جواب ویردی : - « قران بو نیجه کیده رسک، یالتی یه اینجه، قارشیده کوردیکک یالمانده چیقمه، اورایه قادار هپ کونه ی یاماجلری کورورسک، قورویه کیروب آلانی کچنجه ایلك صاپاقده یول بر چاتاغه کیرر، یا کلمه صاغه کیت ! اورادن صکرا قوزای در . بوندن اوتده کی قاوشاقدن صوکرایی طورلقلرک یانسدن یاریم ساعت قاداردها یورونیجه اورماندن چیقارسک، دکیز قیسی کورینور . اورالرده کی قایرانلرک ایلریسنده قوقوردانلر واردر، کندیکی کوزمت ! » [قران = خط تقسیم میاء، دها دوقوروسی خط بالا . یالتی = خط بالادن آشاغیده کی صرقلر اوزری . یالمان = صاب، سیوری بر [قاموس تورکی]. کونه ی [۳] کونش کوردهن جهت . آلان = اورمان اینجه کی آجیقلق یرلر . صاپاق = یولک صابدیفی یر . چاناق = خط اجتماع میاء . قوزای = کونش کورمیان جهت] کونه ی، قوزای جنوب وشمال مناسنده قوللانیله بیلیر . قاوشاق = قاووشان یر، ملتقا (قاموس تورکی) . طورلق = کور یاقیلان یر (قاموس تورکی) . قایران = صرترلده دیک قایان طوبراغی قوملی یر . قوقوردان = صرترلده [۴] بولنان « توتک » لر (آغزی طارچوق درین جوقورلر) .

- بیتمدی -

ع . آلام - ارفالی توقنامسه

(۳) الآن، قازان تورکجه سنده و باشقیرجه دهده صنی معناده اولارق یاشایان کملر دندر . « ای آلاغه، آلاغه، آلاقرغه کیتدم بالانغه، - یکیت بولساک دوستقای یاقشیلق ایت، - قاراب طورما یافتی یامانه » دین باشقیر شرقیسنده اولان « آلان » شودر . - توقنامش . (۴) بو معنا، فیرغیز قازاق تورکلرنده « چینگراو » قازان تورکجه سنده « چکراق » دیه افاده ایدیلیر . شمال تورک قادینلری بر آدامه داریلدقلمی وقت « چینگراق آستنه کیتسون » دیه قارقالر (بددها ایدرلر) . توقنامش .